

Зовнішнє незалежне оцінювання 2013 року з української мови і літератури (2 сесія)

Зміст завдання та правильна відповідь	Відповідність завдання Програмі зовнішнього незалежного оцінювання з української мови і літератури
Частина 1 Українська мова	
1. На третій склад падає наголос у слові кропива	Орфоепія. Наголос, наголошені й ненаголошені склади
2. Префікс <i>з-</i> треба писати в усіх словах рядка ..садити, ..чепити, ..варити	Орфографія. Правопис префіксів і суфіксів
3. Спільнокореневим до слова <i>гора</i> є горянка	Будова слова. Словотвір. Значущі частини слова: корінь, префікс, суфікс, закінчення
4. Лексичної помилки НЕМАЄ в рядку чинний закон	Лексикологія. Лексичне значення слова
5. Неправильно утворено форму слова у варіанті тривалих подорожів	Морфологія. Особливості вживання та написання відмінкових форм іменника
6. Прийменник помилково вжито в реченні Завдяки бурі зруйновано багато автомобільних доріг.	Морфологія. Прийменник як службова частина мови
<p>Прочитайте текст і виконайте завдання 7–10.</p> <p>(1) На календарі вже весна. (2) Хоча снігу не/має, про/те надворі <i>мороз пробирає по спині...</i> (3) Простую собі лісом, <i>опустивши голову до/долу</i> і лише зрідка оглядаючись навкруги. (4) Аж ось поміж деревами щось, схоже, забіліло... (5) Це підсніжники перші провидці весни, що не побоялися холоду. (6) Вони підняли свої голівки, неначе мовчки сповіщаючи: як/би не лютувала зима, весна <i>не за горами</i>. (7) І так мені радісно стало на серці, <i>мов на світ народився</i>, кудись зникли і холод, і мороз.</p>	

7. Вставне слово є в реченні четвертому	Синтаксис Речення зі вставними словами, словосполученнями, реченнями, їх значення
8. З-поміж сполучень слів тексту фразеологізмом НЕ є опутивши голову до/долу	Лексикологія. Фразеологія. Фразеологізми
9. Окремо в тексті треба писати сполуку слів як/би	Морфологія. Сполучник як службова частина мови. Правопис сполучників
10. Пунктуаційну помилку допущено в реченні п'ятому	Синтаксис. Відокремлені означення, прикладки – непоширені й поширені. Розділові знаки в ускладненому реченні
11. Однакова кількість звуків і букв у всіх словах рядка господиня, кузня, їдальня	Фонетика. Позначення звуків мовлення на письмі
12. Обидва слова, подані в дужках, можливі за змістом у реченні Протягом (<i>століть, сторіч</i>) український Степ належав кочовикам.	Лексикологія. Лексичне значення слова. Синоніми
13. М'який знак на місці крапок НЕ треба писати в усіх словах рядка хустин..ці, тіт..чин, хар..ків'янин	Орфографія. Правила вживання м'якого знака
14. Спрощення приголосних позначається на письмі в усіх словах рядка водоочис..ний, свис..нути, перс..ні, корис..ливий	Орфографія. Спрощення в групах приголосних
15. Правильно написано всі займенники в рядку дехто, ніякий, скільки-небудь, абищо	Морфологія. Творення й правопис неозначених і заперечних займенників
16. Правильно утворено жіноче ім'я по батькові Андріївна	Морфологія. Написання і відмінювання чоловічих і жіночих імен по батькові

17. Правильно узгоджено прикметник з іменником далека путь	Морфологія. Рід іменників: чоловічий, жіночий, середній
18. Неправильною є відмінкова форма числівника в рядку <i>М. в. (на) трьохсот п'ятдесяти шести</i>	Морфологія. Типи відмінювання кількісних числівників
19. Граматичну помилку допущено в рядку наслідувати відомій актрисі	Морфологія. Дієслово як частина мови: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль
20. Через дефіс треба писати всі прислівники в рядку віч/на/віч, по/домашньому, будь/де	Морфологія. Написання разом, окремо й через дефіс прислівників і сполучень прислівникового типу
21. Перед виділеним сполучником і після нього НЕ треба ставити коми в реченні (розділові знаки пропущено) Тихий сон стуляє вії розігнавши давні мрії і втопивши їх в журбі.	Синтаксис. Розділові знаки в ускладненому реченні
22. Відокремленим означенням можна замінити підрядне речення в рядку Ледь-ледь тремтять губи, що посиніли від холоду.	Синтаксис. Просте ускладнене речення. Складне речення
23. Складнопідрядне речення з підрядним мети утвориться, якщо до речення <i>«На початку травня ми поїхали до Криму ...»</i> додати щоб відвідати ботанічний сад.	Синтаксис. Основні види підрядних речень
24. Доберіть синоніми. абсолютний цілковитий автентичний справжній автономний самостійний аналогічний схожий	Лексикологія. Власне українська лексика. Лексичні запозичення з інших мов

25. Доберіть приклад до кожного випадку вживання тире.		Синтаксис. Розділові знаки в ускладненому реченні
тире в неповному реченні	Зацвіла тендітно-біла конвалія в гаю, а сонячні кульбабки – біля ставу.	
тире при відокремленій прикладці	Найбільше у світі любив він осінь – природи солодку зрілість.	
тире при однорідних членах речення	Зображення флори і фауни: квітів, дерев, тварин – свідчать про обожнення природи нашими предками.	
тире між підметом і присудком	Класична пластика, і контур строгий, і логіки залізна течія – це справжньої поезії дороги.	
26. Доберіть приклад до кожного виду речення.		Синтаксис. Типи односкладних речень
означено-особове	Сади свій сад, плекай свої надії.	
неозначено-особове	Раніше в Україні на щодень пекли житній хліб.	
узагальнено-особове	Чесне діло роби сміло.	
безособове	Пахне гіркотою осені.	
27. Доберіть приклад до кожного типу речення.		Синтаксис. Складне речення
складнопідрядне	Що в пісні співається, те в житті збувається.	
складносурядне	Красна пташка своїм пір'ям, а людина – знанням.	
складне безсполучникове	Люби музику – вона облагороджує твої думки і почуття.	
складне з різними видами зв'язку	Небо вночі чисте, і видно, як падають зорі.	

28. З'ясуйте, якими частинами мови є виділені слова в реченні (цифра позначає наступне слово). Ти явилась мені – і здалося, (1) що світ помолодшав (2) навколо (3) на тисячу (4) літ.		Морфологія
1	сполучник	
2	прислівник	
3	прийменник	
4	іменник	
<p>Прочитайте текст (цифри в дужках позначають номери рядків) і виконайте завдання 29–36.</p> <p>Чарівна скринька</p> <p>(1–8) Понад 10 років тому у світі з'явилася така собі «чарівна скринька» – сайт, який змінив уявлення про інформацію та доступ до неї... Назва цього сайта – Вікіпедія. Він докорінно вплинув на життя школярів, студентів, журналістів – загалом тієї частини людства, яка потребує постійного й зручного доступу до найрізноманітнішої інформації. Поступово відходять у минуле багатотомники традиційних енциклопедій, багатогодинні походи в бібліотеки, колекціонування довідників і словників. Адже практично кожнісінький факт можна знайти в одній з мільйонів статей, розміщених у Вікіпедії – універсальній багатомовній безплатній веб-енциклопедії.</p> <p>(9–17) Заснували проект Джиммі Вейлз і Ларрі Сенґер. Разом вони розробили формулу успіху Вікіпедії. Вейлз вирішив зробити її відкритою для редагування кожним охочим, а Сенґер запропонував використати для цього вікі – так називають сайти, які дають змогу користувачам змінювати зміст і програмне забезпечення (гавайською мовою «вікі» означає «хуткий»). Отже, 2001 року англomовну Вікіпедію було офіційно запущено, а вже 2007 року вона пододала позначку два мільйони статей, ставши найбільшим довідником в історії людства. Проект став джерелом натхнення для численних імітацій, проте жодній так і не вдалося наблизитися в популярності до оригіналу.</p> <p>(18–21) Реальних конкурентів Вікіпедія справді не має. За даними дослідників, нині це сьомий найпопулярніший сайт у світі. Енциклопедія має 280 мовних версій, на чотирьох із яких (англійській, німецькій, французькій і нідерландській) – понад мільйон статей.</p>		

(22–30) Проект живе на пожертви та завдяки неоплачуваній праці тисяч волонтерів. Перший збір коштів оголосили, щоб купити ноутбук для волонтера, який згодом став першим директором з технічних питань. З роками потреби енциклопедії зросли – тепер вона має понад 50 оплачуваних працівників і мусить підтримувати роботу сотень серверів. Наприкінці 2010 року Вікіпедія, уже вкотре провівши кампанію зі збору добровільних внесків, змогла отримати 16 мільйонів доларів – більше й за короткий термін, ніж будь-коли раніше. Середній розмір пожертви становив усього 22 долари, хоча енциклопедія отримує й більші гранти, наприклад, два мільйони доларів 2010 року від Гугл.

(31–38) Утім симпатикам і творцям Вікіпедії рано спочивати на лаврах. Спостерігачі зазначають, що темпи додавання нових статей значно сповільнилися. Причиною може бути те, що вже наявні на сьогодні статті описують більшість відомих людству фактів. Паралельно, однак, відбувається й процес відпливу редакторів-добровольців, завдяки яким проект виявився успішним. Критики наголошують, що Вікіпедія стає дедалі ексклюзивнішою: статті та правки нових редакторів змінюють або скасовують частіше, ніж тексти елітної групи постійних редакторів. Це відлякує новачків, а отже, не сприяє появі нових статей.

(39–45) Натомість багатьох науковців той факт, що будь-яка людина може анонімно виправити статтю, написану фахівцем, украй обурює. А чимало викладачів узагалі забороняють своїм студентам використовувати Вікіпедію, бо вважають її ненадійним джерелом інформації. Саме «антиелітаризм» проекту призвів 2002 року до розриву між Вейлзом і Сенґером, якого обурював брак поваги до експертів. За словами останнього, він не зміг змиритися з тим, що «в проекті була отруйна соціальна й політична атмосфера».

(46–51) Україномовна Вікіпедія з'явилася 2004 року і на сьогодні нараховує понад 400 тисяч статей. За статистикою, українська Вікі є найпоширенішим і найбільшим енциклопедичним ресурсом українською мовою. Це свідчить передусім про самовіддану працю українських вікіпедистів. Станом на кінець 2012 року 156 тисяч зареєстрованих користувачів української Вікіпедії зробили принаймні одне редагування.

(52–59) Загалом же сучасний стан розвитку «чарівної скриньки» характеризується справжнісінькими війнами: представники різних націй намагаються підняти свою мовну версію якнайвище в рейтингах. На щастя, це той випадок воєнних дій,

коли запеклі битви для кожної зі сторін закінчуються перемогою: результатом суперництва стає не руйнування, а поширення знань, завдяки чому «чарівна скринька» ніколи не перетвориться на «скриньку Пандори», адже її відкриття робитиме знання доступнішим, що, є надія, сприятиме розвитку кожної нації зокрема й людства загалом, а отже, злагоді у світі.

За Д. Губенком, журнал «Український тиждень»,
569 слів

29. З тексту можна зробити висновок, що перевагами Вікіпедії порівняно з традиційними енциклопедіями є все перераховане, ОКРІМ відсутності суворої експертизи змісту статей	Розвиток мовлення. Тема й основна думка висловлювання
30. Наявне в тексті протиставлення «чарівна скринька» / «скринька Пандори» може бути інтерпретоване як протиставлення за значеннями злагода / розбрат	Розвиток мовлення. Текст як середовище функціонування мовних одиниць
31. Говорячи про «антиелітаризм» (рядки 39–45) як політику, що лежить в основі стратегії творення Вікіпедії, автор має на увазі рівність усіх у праві створювати й редагувати будь-які статті веб-енциклопедії	Розвиток мовлення. Тема й основна думка висловлювання
32. У тексті немає мікротеми заборона доступу до Вікіпедії	Розвиток мовлення. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми
33. Факт про те, що середній розмір пожертви на Вікіпедію становить усього 22 долари (рядки 22–30), автор наводить, щоб засвідчити, що цей проект підтримує чимало простих людей, розуміючи його користь	Розвиток мовлення. Зміст і будова тексту, поділ тексту на абзаци, мікротеми
34. Засобом міжфразового зв'язку між другим і третім реченнями тексту є займенник	Розвиток мовлення. Способи зв'язку речень у тексті
35. Загальною темою тексту є розповідь про Вікіпедію від її появи й до сьогодні	Розвиток мовлення. Тема й основна думка висловлювання

<p>36. Для тексту характерним є поєднання ознак стилів публіцистичного й наукового</p>	<p>Стилі мовлення (розмовний, науковий, художній, офіційно-діловий, публіцистичний, конфесійний), їх основні ознаки, функції</p>
<p>Частина 2 Українська література</p>	
<p>37. Словами «<i>Ой Морозе, Морозенку...</i>» починається історична пісня</p>	<p>Усна народна творчість. Історичні пісні. «Ой Морозе, Морозенку»</p>
<p>38. Видатний український державний діяч, пам'ятник якому ви бачите на фото, є персонажем твору</p> <p>«De libertate»</p>	<p>Давня українська література. Григорій Сковорода. «De libertate»</p>
<p>39. Сюжет «Енеїди» Іван Котляревський запозичив у Вергілія</p>	<p>Література кінця XVIII — початку XX ст. Іван Котляревський. «Енеїда»</p>

<p>40. Автором першого в українській літературі історичного роману є Пантелеймон Куліш</p>	<p>Література кінця XVIII — початку XX ст. Пантелеймон Куліш. «Чорна рада»</p>
<p>41. <i>«Утні, батьку, щоб нехотя / На весь світ почули, / Що діялось в Україні, / За що погибала, / За що слава козацька / На всім світі стала! / Утні, батьку, орле сизий!»</i> – звертався Тарас Шевченко до Григорія Квітки-Основ'яненка</p>	<p>Література кінця XVIII — початку XX ст. Тарас Шевченко. «До Основ'яненка»</p>
<p>42. Карпо Адамович Тобілевич був прототипом головного героя твору «Мартин Боруля»</p>	<p>Література кінця XVIII — початку XX ст. Іван Карпенко-Карий. «Мартин Боруля»</p>
<p>43. Марко Вовчок – це псевдонім М. Вілінської</p>	<p>Література кінця XVIII — початку XX ст. Марко Вовчок</p>
<p>44. У творі «Кайдашева сім'я» слова <i>«Діло з грушею скінчилося несподівано. Груша всохла, і дві сім'ї помирилися. В обох садибах настала мирнота й тиша»</i> є розв'язкою</p>	<p>Література кінця XVIII — початку XX ст. Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я»</p>
<p>45. <i>«Як я люблю тебе без тям,</i> <i>Як мучусь довгими ночами</i> <i>І як літа вже за літами</i> <i>Свій біль, свій жаль, свої пісні</i> <i>У серці здавлюю на дні»,</i> – звертається до коханої ліричний герой вірша Івана Франка</p>	<p>Література кінця XVIII — початку XX ст. Іван Франко. «Чого являєшся мені у сні»</p>

<p>46. Біблійну притчу про Каїна і Авеля нагадують сюжети обох творів у рядку «Земля», «Подвійне коло»</p>	<p>Література ХХ ст. Ольга Кобилянська. «Земля» Юрій Яновський. «Подвійне коло»</p>
<p>47. Українське слово в умовах імперії названо <i>«скутим орлом»</i> у поезії Олександра Олеся</p>	<p>Література ХХ ст. Олександр Олесь. «О слово рідне! Орле скутий!...»</p>
<p>48. <i>«Драматичне роздвоєння реальності та ідеалів, внутрішній конфлікт революціонера, який потрапляє у витворену революційними ідеями пастку»</i> розкриває твір «Я (Романтика)»</p>	<p>Література ХХ ст. Микола Хвильовий. «Я (Романтика)»</p>
<p>49. <i>«Як могутній центр тяжіння, що круг нього крихітними планетами обертаються села, вічні супутники його руху, і часточки їх, потрапивши в розпечену атмосферу цього сонця, мусять пристосовуватися до нових умов тиску й підсоння»</i> – так сприймав місто Степан Радченко</p>	<p>Література ХХ ст. Валер'ян Підмогильний. «Місто»</p>
<p>50. <i>«Як син, тобі доземно уклонюсь, і чесно гляну в чесні твої вічі»,</i> – звертається до свого народу Василь Стус</p>	<p>Література ХХ ст. Василь Стус. «Як добре те, що смерті не боюсь я»</p>
<p>51. <i>«Має крилами Весна Запашна, Лине вся в прозорих шатах, У серпанках і блаватах... Сяє усміхом примар З-поза хмар, Попелястих, пелехатих»</i> – так змалював прихід весни Микола Вороний</p>	<p>Література ХХ ст. Микола Вороний. «Блакитна Панна»</p>

<p>52. <i>«Серцем передчуваю, що українізація – це спосіб робити з мене провінціала, другосортного службовця і не давати мені ходу на вищу посаду», – розмірковує персонаж твору</i> Миколи Куліша</p>	<p>Література ХХ ст. Микола Куліш. «Мина Мазайло»</p>
<p>53. <i>«Неси мене, коню... коли б хоч не пізно... Шляхи перекриті... і варта не спить... Якщо я впаду – неврятована пісня, задушена пісня в петлі захрипить!» – з такими думками поспішає до гетьмана</i> Іван Іскра</p>	<p>Література ХХ ст. Ліна Костенко. «Маруся Чурай»</p>
<p>54. Порівнює поезію із <i>«сонцем оранжевим»</i>, яке <i>«щомиті якийсь хлопчисько відкриває для себе»</i>, Іван Драч</p>	<p>Література ХХ ст. Іван Драч. «Балада про соняшник»</p>
<p>55. <i>«Це була наша друга Україна, синку... І назви наші люди подавали тут свої, сумуючи за рідним краєм: Київ, Чернігівка, Полтавка, Україна, Катеринославка, Переяславка тощо», – розповідає героїня твору</i> «Тигролови»</p>	<p>Твори українських письменників-емігрантів. Іван Багряний. «Тигролови»</p>
<p>56. Наприкінці ХХ століття діяло літературне угруповання «Пропала грамота»</p>	<p>Сучасний літературний процес. Літературні угруповання («Пропала грамота»)</p>

57. Установіть відповідність між назвами творів одного автора.		Література кінця XVIII — початку XX ст. Тарас Шевченко Іван Франко Література XX ст. Леся Українка Василь Стус
«Contra spem spero!»	«Лісова пісня»	
«Мені однаково»	«Заповіт»	
«Як добре те, що смерті не боюсь я»	«О земле втрачена, явися!»	
«Гімн»	«Чого являєшся мені у сні»	
58. Установіть відповідність між жанром і персонажем твору.		Усна народна творчість. Балада «Бондарівна» Література кінця XVIII — початку XX ст. Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Іван Нечуй-Левицький. «Кайдашева сім'я» Іван Франко. «Мойсей»
роман	Максим Гудзь	
повість	Мелашка Балаш	
поема	Датан	
балада	Бондарівна	
59. Установіть відповідність між персонажами того самого твору.		Література кінця XVIII — початку XX ст. Пантелеймон Куліш. «Чорна рада» Література XX ст. Леся Українка. «Лісова пісня» Микола Куліш. «Мина Мазайло» Олександр Довженко. «Україна в огні»
Петро Шраменко	Леся Черевань	
Мавка	дядько Лев	
Антоніо Пальма	Христя Хуторна	
Мокій Мазайло	Уля Розсоха	

60. Установіть відповідність між письменником і висловлюванням про нього.		Література ХХ ст. Остап Вишня Микола Куліш Григій Тютюнник Василь Стус
Микола Куліш	<i>«Український театр дістав свою найкращу комедію, може, свою єдину комедію, якщо властивістю комедії вважати легкість, грайливість, ритмічність, грацію на підложжі глибокого, але тільки натякненого змісту»</i>	
Григій Тютюнник	<i>«Його новели і повісті суворі, витримані у вищих вимогах правди життєвої і художньої, автор не заграє зі світом, з героями й з істиною, письмо його точне, вивірене, ощадливе, часто новели нагадують мовби гравюри на сталі»</i>	
Василь Стус	<i>«Серед його тюремних творів для мене найдорожчі його інтимні поезії, його відчайдушне вміння знаходити для душі місце всюди – в найкарколомніших знуцаннях, у найбезпросвітнішому мороці сучасності»</i>	
Остап Вишня	<i>«Залюбки маскувався під «простачка», який здебільш з усім погоджується, але від нього повівало казковим «дурником», перед яким пасують мудреці і королі. Такого «простака» грає він і в автобіографії»</i>	
Частина 3 Власне висловлення		
61. Прочитайте наведений текст. <i>Прислів'я мовить: «Моя хата скраю – нічого не знаю».</i> <i>Дехто вважає, що можна жити, не переймаючись чужими клопотами, суспільними проблемами, а віддавши себе служінню сім'ї, дбаючи про благополуччя своїх близьких і рідних. Багато ж хто переконаний, що повноцінним є життя з турботою про інших.</i> <i>Як має ставитися до цього людина, прагнучи до щасливого життя?</i> Викладіть Ваш погляд на цю проблему.		Розвиток мовлення